

Лимарь Т.В., асп.
*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ЕКСПЛУАТАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ключові слова: залізничний транспорт, основні показники експлуатаційної роботи – перевезення вантажів, вантажооборот, перевезення пасажирів, пасажирооборот, інтенсивність перевезення вантажів, інтенсивність перевезення пасажирів, середня відстань перевезення.

Вступ. Постановка проблеми. Одним із провідних видів транспорту в Полтавській області є залізничний. Він характеризується великою пропускною спроможністю, регулярністю, відносно високою швидкістю і

порівняно низькою собівартістю перевезень, невисокою залежністю від несприятливих погодних умов. Однак, на сьогоднішній день спостерігається зменшення частки перевезень пасажирів залізничним транспортом за рахунок збільшення перевезень автомобільним та авіаційним транспортом. Аналіз основних показників експлуатаційної роботи залізниць дозволить визначити рівень розвитку даної транспортної галузі і запропонувати заходи щодо її удосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню сучасного стану залізничного транспорту України присвячено праці Аксьонова І.М., Богомолової Н.І., Гаєвської Л.М., Гойхмана І.М., Гудкової В.П., Кулаєва Ю.Ф., Макаренка М.В., Сича Є.М., Цветова Ю.М. та інших вчених.

Формування цілей статті. Метою дослідження є аналіз основних показників роботи залізничного транспорту Полтавської області та визначення рівня його розвитку.

Виклад основного матеріалу. Господарська спеціалізація Полтавської області на виробництві продукції машинобудування, нафтопереробної, харчової та гірничорудної промисловості зумовила значний розвиток залізничного транспорту. Він займає друге місце в перевезенні вантажів і третє – в перевезенні пасажирів у Полтавській області.

Експлуатаційна протяжність залізниць в області становить 852 км. Густота залізниць в розрахунку на 1 тис. км² – 29,6 км (Україна – 30,8 км). Залізниці обслуговуються тепловозною та електричною тягою. Експлуатаційна довжина електрифікованих залізничних колій загального користування становить 321,7 км (37,7 % від загальної довжини). Решта 530,3 км (62,3%) – дизельне пальне. Залізничні перевезення становлять 7 % обсягів перевезень пасажирів та 14,4 % перевезень вантажів від усіх видів транспорту в Полтавській області [3].

Залізнична мережа по території Полтавської області розміщена рівномірно. Максимальна віддаленість населених пунктів від залізниці не перевищує 50 км. Експлуатаційна довжина залізничних колій загального користування протягом 1990-2006 років залишалася незмінною і становила 853 км, а з 2007 року вона складає 852 км.

Територію області перетинає чотири залізничних магістралі Лозова – Полтава – Ромодан – Гребінка; Харків – Полтава – Кременчук; Бахмач – Ромодан – Кременчук з відгалуженням Лохвиця – Гадяч; Бахмач – Пирятин – Гребінка з відгалуженням Прилуки – Ніжин.

У територіальній структурі залізничної мережі області організуючими елементами є залізничні вузли: Полтава, Кременчук, Гребінка, Ромодан, а також залізничні станції: Лубни, Миргород.

Найбільший в області залізничний вузол – Полтавський. Більша частина його вантажообігу припадає на долю транзитного руху. В режимі роботи цього вузла головне місце займає прибуття вантажів (кам'яне вугілля, мінерально-будівельні матеріали та ін.). У структурі відправлення переважають машини та устаткування, продукція харчової промисловості,

хлібопродукти. Кременчук – другий за значенням залізничний вузол області. Його структура прибуття і відправлення вантажів аналогічна Полтавському вузлу [5].

Для оцінки роботи залізничного транспорту регіону необхідно проаналізувати такі показники (параметри) як: перевезення вантажів, вантажооборот, перевезення пасажирів, пасажирооборот, інтенсивність перевезення вантажів, інтенсивність перевезення пасажирів та середню відстань перевезення залізничним транспортом у Полтавській області.

За період з 1995 по 2000 рік обсяг перевезення вантажів залізничним транспортом у Полтавській області знижувався (із 21,1 млн. т до 13,6 млн. т), з 2001 по 2006 рік зростав. З 2007 по 2009 рік спостерігалось тимчасове зниження обсягів перевезень, а із 2010 року вони почали зростати і на 2012 рік становлять 23,6 млн. т (Рис.1) [1].

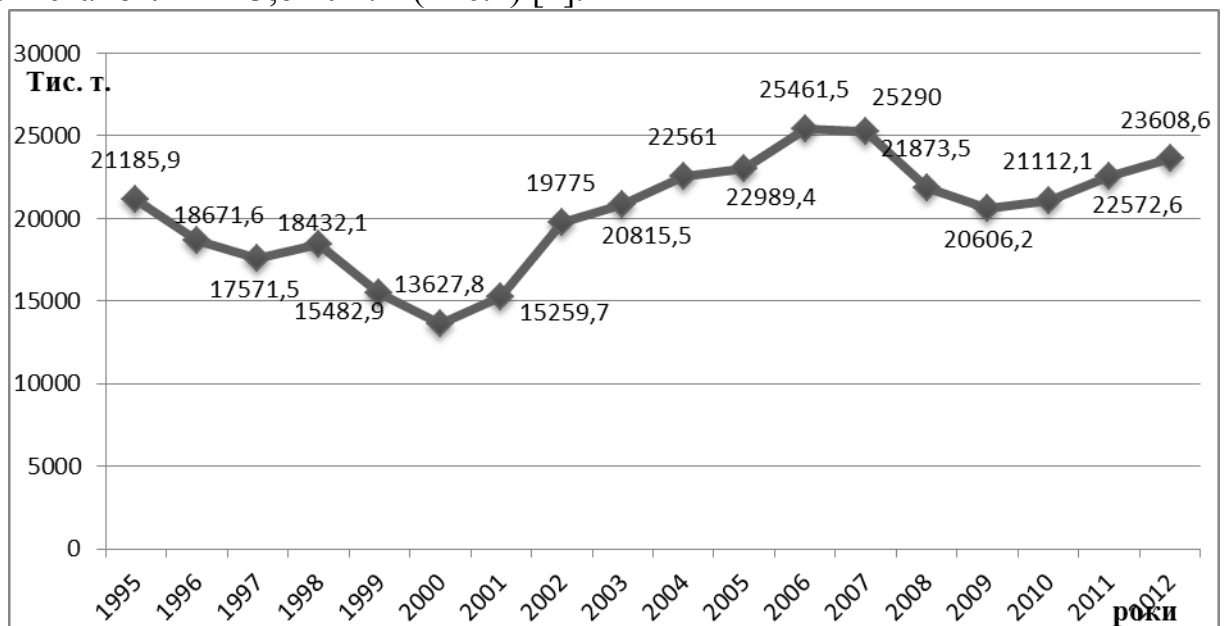

Рис.1 – Динаміка перевезення вантажів залізничним транспортом у Полтавській області

За період з 1995 по 2000 рік обсяг перевезення пасажирів залізничним транспортом у Полтавській області знижувався (із 21 млн. пас. до 15,1 млн. пас.), з 2001 по 2007 рік дещо зріс та залишався приблизно на одному рівні, а з 2008 року постійно знижувався і на 2012 рік становив 14,7 млн. пас. (Рис.2) [2].

Інтенсивність перевезень вантажів по залізничних коліях загального користування протягом 1990-2011 років мала тенденцію до зменшення і на 2011 рік знизилася у 3,1 рази порівняно із 1990 роком.

Середня відстань перевезення однієї тонни вантажів залізничним транспортом протягом 1990-2004 років мала тенденцію до зниження, проте із 2005 року – ця відстань поступово зростає.

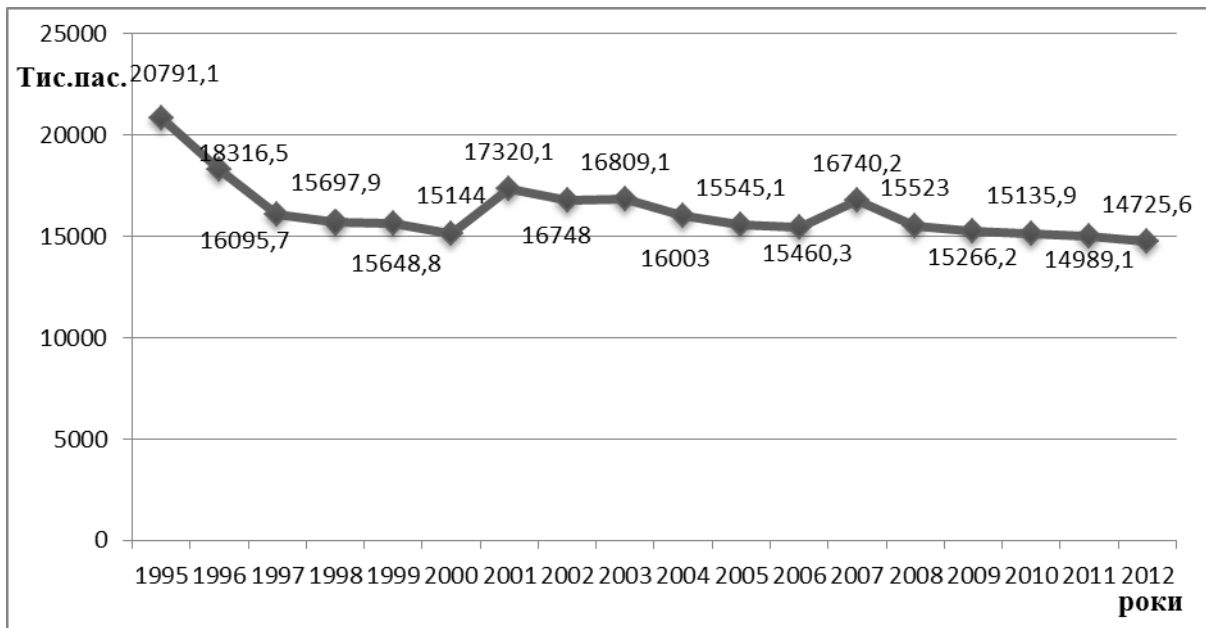

Рис.2 – Динаміка перевезення пасажирів залізничним транспортом у Полтавській області

Середня відстань перевезення одного пасажирів залізничним транспортом у 2011 році становила 116,1 км, що на 2,4 км менше, ніж у попередньому році. Відправлення (перевезення) пасажирів залізничним транспортом міжміського сполучення впродовж 2000-2011 років у середньому становило 1,5 млн. осіб за рік, приміського сполучення – близько 15 млн. за рік.

Пасажи́рооборот залізничного транспорту за 1990-2011 роки зменшився із 2397,1 млн. пас.км до 1739,6 млн. пас.км (у 1,4 рази). Вантажоборот на залізничному транспорті за 1990-2011 роки також зменшився із 18800 млн. т.км до 6040,9 млн. т.км.

Полтавщина має позитивний баланс залізничних перевезень: відправлення вантажів майже в 2,5 рази перевищує прибуття. Протягом 1990-2004 років у відправленні переважала нафта і нафтопродукти, проте з 2005 р. найбільшу питому вагу в структурі відправлених з області вантажів займають залізна і марганцева руди, в структурі прибулих вантажів переважають вугілля, зернові, продукція чорної та кольорової металургії [3].

Комплексне транспортування залізницею переважає – у Гребінківському, Лубенському, Новосанжарському, Миргородському та Чутівському районах Полтавської області.

Полтавська дирекція є відокремленим структурним підрозділом Південної залізниці і однією із організаційних ланок на залізничному транспорті. До її складу входить більше 100 станцій і роз'їздів, 57 із яких вантажні, вона забезпечує перевезення пасажирів у своєму регіоні, обслуговує підприємства гірничорудної промисловості, машинобудування, будівельних матеріалів, нафтопереробні підприємства, а також райони сільського господарства.

Полтавська дирекція «Укрзалізниці» підпорядковується Південній залізниці – одній із шести залізниць України, яка займає важливе місце в процесі перевезень і становлення ринку транспортних послуг. Пасажирооборот по Полтавській дирекції становить 30 % від загального по залізниці, а об'єм вантажної роботи – майже 75 % від загального об'єму по Південній залізниці. Положення залізниці на перехресті багатьох напрямків визначає її як важливу транзитну ланку. Південна залізниця проходить по території Харківської, Полтавської, Сумської, Чернігівської, Луганської, Кіровоградської областей. Вона зв'язує Донбас зі столицею України і західними областями, знаходиться на головній пасажирській артерії Північ – Крим – Кавказ.

На сьогодні одна зі станцій залізниці області «Полтава-Південна» входить до 15 найбільших в Україні. Вагонообіг на сьогоднішній день становить 3700 вагонів на день.

У Полтавській дирекції залізничних перевезень створений центр комплексного транспортного обслуговування, який надає підприємствам і приватним підприємцям транспортно-експедиційні послуги залізничним транспортом, зокрема отримання дозволу на перевезення вантажів по Україні та країнах СНД (крім портів); оформлення документів на перевезення та їх розкредитування; надання консультацій з усіх питань, що пов'язані із перевезенням вантажів; експедиційне обслуговування під час відправлення вагонів на станції України і СНД, обслуговування під час прибуття вагонів зі станцій України та СНД [4].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, на сьогоднішній день, маючи очевидні переваги, залізничний транспорт продовжує залишатися одним із провідних в області, однак в загальному показники його експлуатаційної роботи постійно знижуються. Тому за нинішніх економічних умов заслуговують на увагу масове оновлення рухомого складу, якісне транспортне обслуговування, зниження собівартості перевезень, зростання продуктивності праці, реформування системи управління залізничним транспортом.

Список використаних джерел

1. Відправлення (перевезення) вантажів за видами транспорту/ Головне управління статистики у Полтавській області [Електр. ресурс]. – Режим доступу : http://www.poltavastat.gov.ua/main/stat_info/trans/trans5.htm
2. Відправлення (перевезення) пасажирів за видами транспорту загального користування / Головне управління статистики у Полтавській області [Електр. ресурс]. – Режим доступу : http://www.poltavastat.gov.ua/main/stat_info/trans/trans6.htm
3. Головне управління статистики у Полтавській області. Транспорт і зв'язок/ Головне управління статистики у Полтавській області // Статистичний щорічник Полтавської області за 2011 рік. – П., 2012. – С.159-170.

4. Полтавська дирекція залізничних перевезень. Залізничний комплекс // Україна транспортна. – 2005. – 2 с.
5. Полтавська область: природа, населення, господарство. Географічний та історико-економічний нарис / За ред. К.О. Маца. – Полтава: Полтавський літератор, 1998. – 336 с.

Лымарь Т.В. Основні показники експлуатаційної роботи залізничного транспорту Полтавської області. Проаналізовано основні показники роботи залізничного транспорту Полтавської області – перевезення вантажів, вантажооборот, перевезення пасажирів, пасажирооборот, інтенсивність перевезення вантажів, інтенсивність перевезення пасажирів, середню відстань перевезення. Запропоновано заходи щодо подальшої модернізації залізничного комплексу Полтавської області.

Ключові слова: залізничний транспорт, основні показники експлуатаційної роботи – перевезення вантажів, вантажооборот, перевезення пасажирів, пасажирооборот, інтенсивність перевезення вантажів, інтенсивність перевезення пасажирів, середня відстань перевезення.

Лымарь Т.В. Основные показатели эксплуатационной работы железнодорожного транспорта Полтавской области. Проанализированы основные показатели работы железнодорожного транспорта Полтавской области – перевозка грузов, грузооборот, перевозка пассажиров, пассажирооборот, интенсивность перевозки грузов, интенсивность перевозки пассажиров, среднее расстояние перевозки. Предложены меры по дальнейшей модернизации железнодорожного комплекса Полтавской области.

Ключевые слова: железнодорожный транспорт, основные показатели эксплуатационной работы – перевозка грузов, грузооборот, перевозка пассажиров, пассажирооборот, интенсивность перевозки грузов, интенсивность перевозки пассажиров, среднее расстояние перевозки.

Lymar T.V. The main indicators of operation functioning of the Poltava region railway transport. The main indicators of railway transport of the Poltava region – freight, freight turnover, passenger transportation, passenger turnover, intensity of freight, intensity of passenger transportation, and average distance of transportation are analyzed. The actions to further modernization of the railway transport complex of the Poltava region are proposed.

Keywords: railway transport, freight, freight turnover, passenger transportation, passenger turnover, intensity of freight, intensity of passenger transportation, average distance of transportation.